

Dansk Fåreavls Klima- og Naturudvalg

Overordnede arbejdsområder:

- Naturpleje med får
- Får i solcellerparker
- Får og klimagasser

Dansk Fåreavls Klima- og Naturudvalg

Medlemmer

Claudia Nielsen, 8830 Tjele

Lars Skovmose, 5270 Odense N

Jens R. Nielsen, 6200 Aabenraa

Jens Bonderup Kjeldsen, 9530 Støvring

Bestyrelsesrepræsentant

Karsten Villadsen

Dansk Fåreavls Klima- og Naturudvalg

Naturpleje med får

Vi har arbejdet på en liste over naturtyper med baggrund i oversigten fra Institut for Ecoscience ved Aarhus Universitet (NOVANA)

Der er 43 forskellige naturtyper på NOVANA listen, hvoraf kun nogle er relevante for naturplejen.

Vi har forsøgt at få samlet en række artikler som dækker de forskellige naturtyper, den første, som fortæller om vadehavsområdet, er lige blevet færdig

Dansk Fåreavls Klima- og Naturudvalg

Temahæfte
September 2012

Bør opdateres, men kræver flere
ressurser end vi har haft til rådighed

Dansk Fåreavls Klima- og Naturudvalg

Artikel om får og naturtyper

Skrevet af Jens Laurits Hansen,
Kommunikationskonsulent ved
Nationalpark Vadehavet

Klima- og anturudvalget har haft en ambition om at få lavet små artikler om de vigtigste naturtyper, men det har været en svær opgave, dette er den første artikel.

Fra græsning til naturpleje og kystsikring

De mange får i vadehavsområdet er andet og mere end græssende dyr: De er en slags naturens håndværkere, der både bidrager til højere biodiversitet i marsken og til, at digerne bedre kan modstå de voldsomme stormfloder.

*Tekst: Jens L. Hansen,
Nationalpark Vadehavet*

Det er svært at forestille sig vadehavsområdet uden også at se masser af får og lam for sig; de hører simpelthen til på digerne og i marsken. Men det er nok de færreste, der tænker over, hvilken rolle fårene reelt spiller for landskab, natur og kystbeskyttelse. For fårene er mere end blot dyr i indhegningerne og ude på forlandet: De er aktive naturplejere, medspillere i biodiversiteten og en del af den levende frontlinje i vores stormflodssikring.

Mandø – her med fastlandet og Ribe Domkirke i baggrunden – har blot cirka 30 fastboende. Til gengæld er der betydeligt flere får på den lille vadehavso. Foto: Henrik Olsen

Dansk Fåreavls Klima- og Naturudvalg

Billeder brugt i artiklen om
fårene i vadehavsområdet

Dansk Fåreavls Klima- og Naturudvalg

Får i solcelleparker

Det har vist sig at aktørerne i solcellebranchen, både solcelleejerne og fåreavlere ikke var interesseret i at deltage i en temadag.

Vi overvejer stadig om vi skal udarbejde en "Drejebog" eller et faktaark, som kan bruges når der anlægges nye solcelleparker (der findes sådanne i Tyskland, som kan bruges som udgangspunkt)

Dansk Fåreavls Klima- og Naturudvalg

Får og klimagasser

Aktuelt emne!

Vi (læs Claudia 😊) har udarbejdet et par faktaark om emnet som kan bruges til bl.a. Fårets dag - og andre steder hvor vi møder folk der ikke ved så meget om fårenes klimabelastning (og det er mange!!)

Det politiske arbejde ligger primært i bestyrelsen, vores vurdering er at vi fortsat bør gøre det i et samarbejde med Dansk Kvæg

Afgræsning med får – for biodiversitet og kulstofbinding

Får fremmer jordens biodiversitet

Planter får lys og næring, som er godt for små organismer

Afgræsning med får beskytter vores natur og landskab

Får omdanner uspiselige planter til fødevarer med høj proteinværdi

og bidrager dermed til kulstoflagring

En win-win for både klima & natur

Vær med til at tage et skridt mod en bæredygtig fremtid

Fåreavl er bæredygtig fødevarerproduktion

Og DU kan bidrage til en forskel!

Fårets Bidrag til en Bæredygtig Fremtid

I en tid hvor klimaforandringer og biodiversitet er i fokus, kan fåret spille en overraskende vigtig rolle.

Fårekød: En CO₂-Neutral Proteinkilde med Positive Effekter på Naturen

Når vi tænker på bæredygtige fødevarer, fortjener fårekød en særlig omtale. Fårekød kan betragtes som CO₂-neutralt af flere grunde. For det første er fårenes metanudledning en del af et naturligt kulstofkredsløb. Metan, der udledes fra fårenes fordøjelse, omdannes over tid til CO₂, som absorberes af planter, der igen bliver til føde for fårene. Dette skaber en naturlig balance, der ikke bidrager til en netto-stigning i atmosfærisk CO₂, i modsætning til udledninger fra fossile brændstoffer.

Fremme af Naturen gennem Afgræsning

Udover at være en bæredygtig proteinkilde, spiller fårene en væsentlig rolle i at fremme biodiversitet og vedligeholde naturlandskaber. Får bruges ofte til at afgræsse marginale arealer, naturområder og "rester" efter landbrugsaktiviteter. Denne afgræsning hjælper med at bevare en mangfoldig flora og fauna ved at forhindre tilgroning og sikre, at forskellige plantearter kan trives.

Fårenes Rolle i Biodiversitet of Kulstofbinding

Fårenes afgræsning bidrager også til jordens sundhed. Ved at sikre, at græsarealer holdes åbne og velplejede, hjælper fårene med at binde kulstof i jorden, hvilket yderligere understøtter deres CO₂-neutrale status. Dette gør fåreavl til en win-win for både klimaet og naturen

Fårets Unikke Evne til at Omdanne Planter til Høj Proteinværdi

Fårene har en unik evne til at omdanne planter, som mennesker ikke kan spise, til fødevarer med høj proteinværdi. Dette er ikke kun fordelagtigt for vores ernæring, men også for biodiversiteten. En dansk undersøgelse har vist, at fårenes afgræsning af naturarealer har haft en positiv indvirkning på biodiversiteten i størstedelen af de undersøgte tilfælde. Dette fremhæver fårenes betydning for vedligeholdelsen af vores naturarealer og sikrer, at vi fortsat har græsarealer, som effektivt binder kulstof i jorden.

DIN rolle i en Bæredygtig Fødevareproduktion

Ved at støtte fåreavl og forstå fårenes bidrag til miljøet, kan vi tage endnu et skridt mod en mere bæredygtig fremtid.

Ved at vælge fårekød kan forbrugere støtte en mere bæredygtig fødevareproduktion, der samtidig fremmer naturlige landskaber og biodiversitet.

Dansk Fåreavls Klima- og Naturudvalg

I maj 2025 udgav SEGES INNOVATION et faktaark om arealforvaltning med får.

I Dansk Fåreavl mener vi ikke alle informationer i publikationen er "fakta".

Man holder fast i tesen om at får "spiser alle blomster"! Som "eDiValo" eksperimentet i Tyskland har vist gennem flere år, så er det korrekt at får spiser blomster, men de øger faktisk diversiteten 😊

Publikationen kan findes her:

www.landbrugsinfo.dk/public/1/e/d/natur_biodiversitet_arealforvaltning_far

SEGES INNOVATION | FAKTAARK

SIDE 1/3

AREALFORVALTNING MED FÅR

Maj 2025

FÅRET

Fåret blev bragt til Danmark for omkring 6.000 år siden, sammen med øvrige husdyr som kreaturer og geder. Får er et pattedyr af mellemstørrelse og de er blandt andet kendetegnet ved ulden pels, spinkle ben, et smalt hoved og spaltet overlæbe. Får er er drøvtyggere og de er meget selektive i deres fødesøgning. De har en præference for urter og løvtræer. I Danmark findes der omkring 30 forskellige racer af får, som kan inddeles i de primitive fåreracer (nordiske korthalefår) og de forædlede får. De primitive fåreracer er de racer der ligger tættest på de oprindelige får mens de forædlede får er fremavlet til enten kød-, uld- eller mælkeproduktion.

Får er kendt for deres venlige og ikke opsøgende natur, hvil-

FAKTA OM FÅR

- Klare sig på næringsfattige arealer
- Græsser fra solopgang til solnedgang med afbrudte pauser til at trykke drøv
- Hviler og tygger drøv 8 timer om natten
- Reducerer opvækst af vedplanter
- Græsser en lav og tæt vegetation
- Lette og ofte brugt til græsning af fortidsminder
- Meget lidt slid på vegetationen
- Effektive til målrettet bekæmpelse af invasive arter som rynket rose og kæmpe-bjørneklo.

ca. 20% af fødeoptagelsen. De kan dermed være med til at

Dansk Fåreavls Klima- og Naturudvalg

Her er den vigtigste pointe i faktaarket om arealforvaltning med får!

ALLE former for forkert forvaltning kan skabe en betydelig forringelse af naturkvaliteten.

Og fårene kan naturligvis også bruges forkert!

Kopi af tekst fra "Arealforvaltning med får"

Fårene spiser målrettet blomstrende urter, frem for græsser, hvilket betyder at urterne trænges tilbage og græsserne vinder frem. Samtidig har fårene et meget lille slid på naturarealer, hvorved der ikke skabes ret mange spirebede, hvor nye urter kan spire frem. Det giver græsdominerede blomsterfattige arealer. Manglende blomster resulterer i et mindre fødegrundlag til insekter, fugle, flagermus mv.

Naturforvaltning med får kan derfor under den forkerte forvaltning skabe en betydelig forringelse af naturkvaliteten i området.

Dansk Fåreavls Klima- og Naturudvalg

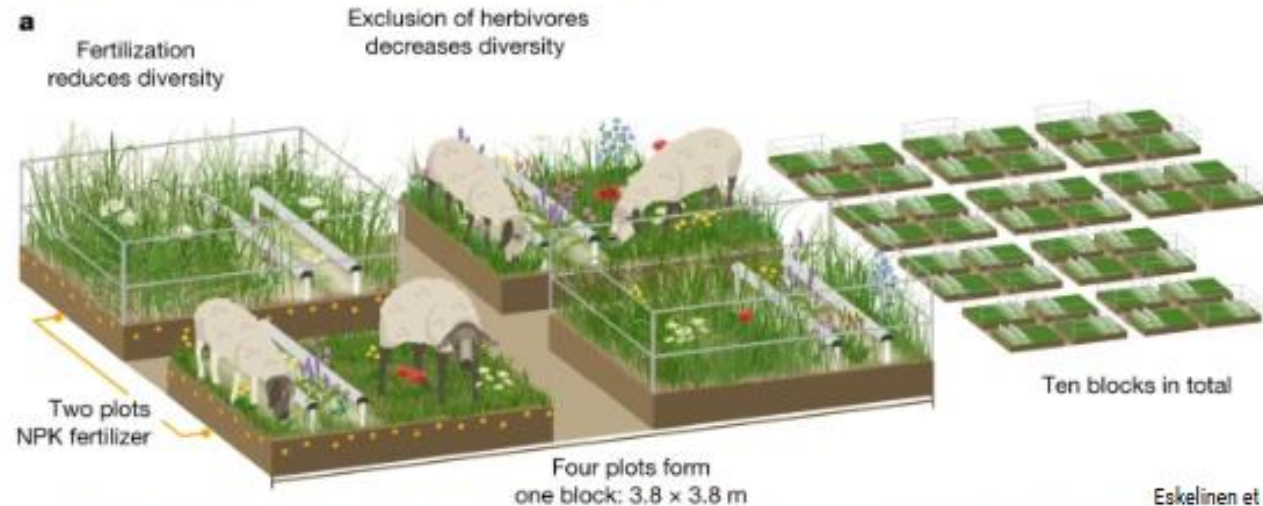
eDiValo forsøget undersøger påvirkningen af gødning og græsningstryk ved brug af får.

Læs mere om forsøget her: www.eskelinenresearch.com/research/edivalo-ecological-effects-of-light-on-diversity/

FÅR SPISER ALLE BLOMSTER

“Hvorfor ikke bruge får til at gøre noget for biodiversiteten?”
“Nej, fordi de spiser alle blomster”

Fig. 1: Illustration of the eDiValo experiment.

Eskelinen et al., 2022

Dansk Fåreavls Klima- og Naturudvalg

eDiValo forsøget undersøger påvirkningen af artssammensætning af gødning og græsningstryk ved brug af får.

Hovedkonklusioner:

- Lyskonkurrence: Høj lyskonkurrence (drevet af øget vækst) reducerer biodiversiteten, mens græsning fungerer som en afgørende "redningsmand" ved at reducere denne konkurrence.
- Græsningens påvirkning: Fåregræsning hjælper med at opretholde artsrigdommen, men dens effektivitet afhænger af intensiteten (management).
- Kombinerede faktorer: Undersøgelsen tyder på, at tabet af planteædere (får) kombineret med næringsberigelse reducerer plantediversiteten betydeligt.

En af konklusionerne i en artikel fra 2025 er bl.a.:

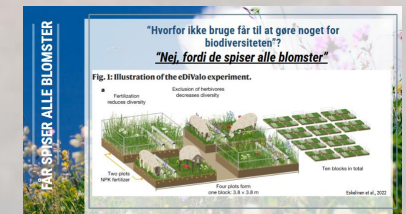
"Selvom græsning generelt reducerede blomstermængden, bidrog det til større artsrigdom og diversitet i blomster"

Kort sagt, mængden kan påvirkes negativt, men biodiversiteten øges

Og igen understreges det i resultaterne fra forsøget – management er altafgørende

Hele artiklen kan findes her:

Johanson, N., Olde Venterink, H., Carvalheiro, L.G., **Eskelinen, A.** & Virtanen, R. 2025. Long-term nutrient addition and grazing exclusion determine flower abundance, diversity and community composition in high-latitude grasslands. *Oikos*: e11562. <https://doi.org/10.1002/oik.11562>

Fremtidig fokus

- Naturpleje (herunder kommentarer til Faktaarket)
- Mere fokus på samgræsning?
- Kvælstofudledninger fra får?
- PFAS – problemet er måske ikke så stort?
- Solceller – stadig relevant, men det har været svært at få aktørerne på banen (Måske Dansk Fåreavl kan være hjælp med at formidle kontakter?)